

กรงเทพ ธุรกิจ

ปีที่ 13 ฉบับที่ 4125 วันเสาร์ที่ 8 มกราคม พ.ศ. 2543

หน้า 25

'จีเอ็มโอ' มหันตภัยร้าย

ข้ามศตวรรษ

MF'

ในช่วงปลายปี 2542 ซึ่งออกจะเป็นช่วงสิ้นปี ที่คึกคักกันมากกว่าปกติธรรมดา เพราะเป็นการเปลี่ยนผ่านจากศตวรรษที่ 20 ไปสู่ศตวรรษที่ 21 นั้น มีคำที่เราได้ยินกันจนชินหู เป็นประเด็นร้อนที่ได้รับความนิยมถึงกันอย่างกว้างขวางอยู่ 2 คำคือ คำว่า วายทูเค กับ จีเอ็มโอ

คำสองคำนี้ทั้ง 2 นี้มีลักษณะร่วมกันอยู่ประการหนึ่ง คือ ต่างเป็นคำที่ใช้เรียก "ผลกระทบ" หรือ "ปัญหา" อันเป็นผลพวงจากความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ที่มีผลต่อมนุษย์เราโดยปัญหาแรกนั้นเป็น "ปัญหาชั่วคราวข้าม" ที่เกิดขึ้นในช่วงจุดผลัดศตวรรษเท่านั้น และจะเกิดกับนักคอมพิวเตอร์ หรือกลไกอิเล็กทรอนิกส์เท่านั้น

ขณะที่คำหลังเป็นประเด็นปัญหาที่ยังหาข้อยุติไม่ได้ และมีท่าว่าจะกลายเป็นหัวข้อร้อนแรงข้ามศตวรรษต่อไป ทั้งยังเป็นเรื่องใกล้ตัวส่งผลกระทบต่อคนทุกระดับชั้นเท่าเทียมกัน ไม่ว่าจะเป็นคนเดินดินกินข้าวแกง หรือไอซีที่นั่งจับไวน์แก้มอาหารฝรั่งเศสในภัตตาคารราคาแพง

จีเอ็มโอ มาจากคำว่า **genetically modified organism** หมายถึง สิ่งมีชีวิตที่

ผ่านกระบวนการตัดแต่งพันธุกรรม ด้วยวัตถุประสงคเพื่อปรับปรุงพันธุ์พืชหรือสัตว์ชนิดนั้นๆ ให้ดีขึ้นทั้งในด้านปริมาณ และคุณภาพ อาทิ เช่น การตัดแต่งยีนข้าว หรือพืชไร่ประเภทต่างๆ เพื่อให้ได้ผลผลิตมากขึ้นกว่าเดิม หรือทนโรคทนแมลงมากขึ้น

แม้ว่าจนถึงบัดนี้ เรายังหาข้อยุติในเรื่องความปลอดภัยของผลิตภัณฑ์จีเอ็มโอไม่ได้ เนื่องจากเป็นเรื่องที่ต้องใช้เวลานานในการพิสูจน์ ทางออกที่ดีที่สุดเท่าที่ผู้บริโภคซึ่งห่วงใยสวัสดิภาพของตนเอง จะเรียกร้องได้ในขณะนี้ ก็คือ การขอให้ผู้ผลิตติดฉลากบอกว่า ผลิตภัณฑ์ใดใช้พืชหรือสัตว์จีเอ็มโอเป็นส่วนประกอบบ้าง เรียกได้ว่า เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ซื้อเลือกด้วยตนเอง คือ ถ้ามันใจในความปลอดภัยก็ซื้อผลิตภัณฑ์จีเอ็มโอบริโภคต่อไป แต่ถ้ายังกังขาอยู่ก็เลี่ยงไปซื้อหาตัวเลือกอื่นแทน

ฟังดูก็เป็นทางออกที่ยุติธรรมดี แต่บรรดาบริษัทเทคโนโลยีชีวภาพ ผู้คิดค้น และพัฒนาสิ่งมีชีวิตตัดแต่งยีนขึ้นมาและกวาดรายได้จากเมล็ดพันธุ์พืชจีเอ็มโอไปมหาศาล คัดค้านหัวชนฝา โดยอ้างว่า การติดฉลากเป็นเหมือนกับการแสดงว่าผลิตภัณฑ์นั้นมีปัญหาคล้ายๆ กับการเอาสัญลักษณ์กะโหลกไขว้ไปติดไว้บนผลิตภัณฑ์ (แม้จะไม่ร้ายแรงถึงขั้นนั้นก็ตาม) ส่งผลให้เกิดการขัดข้องกันระหว่างกลุ่มผู้สนับสนุน และคัดค้านจีเอ็มโอเป็นที่เอิกเกริก

สหภาพยุโรป (อียู) ซึ่งมีความอ่อนไหวต่อผลิตภัณฑ์ประเภทอาหารเป็นพิเศษ เนื่องจากเคยประสบกับวิกฤติวัวบ้า และสารพิษไดออกซินมาแล้ว เดินหน้าผลักดันให้มีการออกกฎระเบียบที่กำหนดให้อาหารนำเข้าทุกประเภทที่ส่งไปขายในกลุ่มประเทศสมาชิกของตน มีผลิตภัณฑ์จีเอ็มโอเจือปนอยู่ในสัดส่วนเพียง 1% เท่านั้น

การเคลื่อนไหวของยักษ์ใหญ่อย่างอียูนี้เองที่เป็นผลให้หลายชาติที่เคยนิ่งดูตาย ต้องหันกลับมาทบทวนท่าทีของตนที่มีต่อผลิตภัณฑ์จีเอ็มโอกันใหม่ หลังจากสินค้าส่งออกหลายประเภทที่ส่งไปขายยังอียูโดนตีกลับ สร้างความเสียหายเป็นมูลค่ามหาศาล

สำหรับท่าทีของชาติต่างๆ ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ออกเป็น 3 กลุ่ม

กลุ่มแรกเป็นพวกผู้นำเข้ารายใหญ่อย่างญี่ปุ่น และเกาหลีใต้ ให้ความสนใจค่อนข้างมากกับการติดฉลากอาหารจีเอ็มโอ รวมถึงผลกระทบที่ผลิตภัณฑ์อาหารของตน จะได้รับในการส่งออกสินค้าไปขายยังต่างประเทศ ขณะที่มหาอำนาจเอเชียอย่างจีน แสดงท่าทีสนใจที่จะรับเอาเทคโนโลยีตัดแต่งพันธุกรรมพิชมาใช้

ในกระบวนการผลิตอาหารในประเทศ ส่วนออสเตรเลีย และกลุ่มประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ รวมถึงไทยนั้นให้ความสนใจทั้งในเรื่องการติดฉลาก และรับเอาเทคโนโลยีจีเอ็มโอมาใช้

สงครามเพิ่งเริ่มต้น

สัญญาณอันตรายสำหรับบริษัทเมล็ดพันธุ์พืชจีเอ็มโอ ปรากฏให้เห็นในการประชุมองค์การการค้าโลก (ดับบลิวทีโอ) ที่เมือง

ซีแอตเติล สหรัฐอเมริกา ในช่วงต้นเดือนธันวาคมที่ผ่านมา ซึ่งได้แปรสภาพจากที่ประชุมการค้าระดับนานาชาติไปเป็นที่ชุมนุม และถกแถลงขององค์กรต่างๆ นับร้อยกลุ่มที่พร้อมใจกันมาใช้เวทีนี้เป็นที่ "ป่าวประกาศ" จุดยืน และเรียกร้องเพื่อให้ได้ในสิ่งที่ต้องการ แถลงกันว่า ย่อมขาดกลุ่มผู้คัดค้านจีเอ็มโอไปไม่ได้

ถึงแม้กลุ่มผู้ชุมนุมคัดค้านจีเอ็มโอที่เวทีการค้าโลก จะไม่ได้ในสิ่งที่ปรารถนาติดมือกลับไป แต่กลับประสบความสำเร็จเป็นอย่างยิ่งในการปลุกกระแส "ไม่ไว้ใจใจ" จีเอ็มโอขึ้นในสหรัฐ ซึ่งก่อนหน้านี้มีท่าทีค่อนข้างเฉยเมยต่อเรื่องนี้ อาจจะเป็นด้วยสาเหตุที่ว่า ผู้ผลิตเมล็ดพันธุ์พืชจีเอ็มโอส่วนใหญ่เป็นบริษัทอเมริกัน ทั้งองค์การอาหาร

และยาของสหรัฐ (เอฟดีเอ) ก็ให้การรับรองความปลอดภัยของผลิตภัณฑ์จีเอ็มอย่างชัดเจน

เหตุว่านายทิม ซีแอตเติลทำให้กลุ่มผู้ผลิตเมล็ดพันธุ์พืชจีเอ็มเริ่มตระหนักว่า กระแสต้านจีเอ็มโอในสหรัฐก็ร้อนแรงไม่แพ้ที่อื่นๆ เช่นกัน ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อรายได้ในอนาคตไม่น้อย

บริษัทเมล็ดพันธุ์พืชจีเอ็มสะเทือน

นายทอด้ ตูวิก นักวิเคราะห์อุตสาหกรรม

อาหารและธุรกิจเกษตรประจำแบ่งก ออฟอเมริกา คาดการณ์ว่า บริษัทเมล็ดพันธุ์พืชสหรัฐ อาจต้องเผชิญกับสถานการณ์ที่ยุ่งยากในช่วง 2-3 ไตรมาสข้างหน้า อันเป็นผลสืบเนื่องมาจากกระแสต่อต้านพืชปรับแต่งพันธุกรรมทั่วโลก ที่เริ่มทวีความรุนแรง และมีการคัดค้านอย่างเป็นระบบมากขึ้น พร้อมฟันธงว่า มอนซานโต บริษัทเทคโนโลยีชีวภาพยักษ์ใหญ่ซึ่งมีฐานอยู่ที่เมืองเซนต์หลุยส์ จะได้รับผลกระทบมากที่สุด

ข้อสังเกตของนายตูวิก คือ เกษตรกรต้องจ่ายเงินมากขึ้นจากปกติเพื่อซื้อเมล็ดพันธุ์พืชจีเอ็ม แต่ผู้รับซื้อผลผลิตกลับจ่ายเงินซื้อพืชปลอดจีเอ็มไอนราคาที่สูงกว่า ซึ่งถ้าเป็นเช่นนี้แล้ว เกษตรกรจะปลูกพืชจีเอ็มไปเพื่ออะไร

ใครจะจ่ายค่าความปลอดภัย

นอกเหนือไปจากปัจจัยเรื่องความน่าเชื่อถือแล้ว สาเหตุอีกอย่างหนึ่งที่ทำให้ผู้ผลิตคัดค้านการติดฉลากอาหารจีเอ็มโอ คือ การที่ต้องเสียค่าใช้จ่ายจำนวนไม่น้อยในการทดสอบว่า อาหารแต่ละชนิดมีผลิตภัณฑ์ดัดแต่งพันธุกรรมเจือปนอยู่ในสัดส่วนเท่าไร

แคทเธอริน แมตสัน ผู้อำนวยการฝ่ายกิจการรัฐบาลของเบสท์ฟู้ด เปิดเผยว่า การคัดแยกพืชปลอดจีเอ็มโอเพื่อส่งออกไปยังสหภาพยุโรปนั้น อาจทำให้ราคาข้าวโพดเพิ่มขึ้นถึงบูเซลละ 1.41 ดอลลาร์ หรือมีมูลค่าสูงกว่าราคาตลาดปัจจุบันถึง 70% ส่วนถั่วเหลืองจะมีราคาเพิ่มขึ้นไปอีกบูเซลละ 2.07 ดอลลาร์ หรือสูงกว่าราคาตลาดราว 40%

กรรมวิธีทดสอบจีเอ็มโอที่มีอยู่เป็นจำนวนมากในขณะนี้นั้น ลูกค้าน่าจะต้องส่งตัวอย่างไปยังห้องแล็บเพื่อทดสอบ ซึ่งเปลืองทั้งเวลาและเงิน ดังตัวอย่างของเจเนติก อดิอิงค์ บริษัททดสอบจีเอ็มโอชื่อดังของสหรัฐ ซึ่งคิดค่าบริการทดสอบตัวอย่างละ 205-435 ดอลลาร์ โดยราคานี้จะเพิ่มขึ้นเป็น 3 เท่า หากลูกค้าต้องการผลการทดสอบภายใน 24 ชั่วโมง แทนที่จะรอคอยไปอีก 3 วัน

แม้บางบริษัทจะเสนอทางเลือกที่เร็ว และถูกกว่า คล้ายๆ กับการใช้กระดาษทดสอบการตั้งครรภ์ แต่คำตอบที่ได้คือ "ใช่หรือไม่ใช่" เท่านั้น แต่ไม่สามารถระบุสัดส่วนการเจือปนจีเอ็มโอได้ และถ้าจะหันไปใช้บริการของกองตรวจสอบเมล็ดพันธุ์พืชของกระทรวงเกษตรสหรัฐ ซึ่งคิดค่าบริการที่ถูกกว่าบริษัทเอกชน ก็จะต้องเสียเวลาค่อนข้างมาก

แล้วใครจะเป็นผู้แบกรับค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้นตรงจุดนี้ คำตอบก็หนีไม่พ้นผู้บริโภคที่ต้องจ่ายเงินเพื่อซื้อความปลอดภัยให้กับตัวเอง ไม่ต่างจากการเฝ้าของการจ่ายเงินเพิ่มเพื่อซื้อผักปลอดสารพิษ หรือข้าวกล้องที่มีราคาแพงกว่าข้าวขาว ทั้งที่ไม่ต้องผ่านกระบวนการขัดสี และน่าจะมีราคาถูกลง

อย่างไรก็ตาม แมตสันจากเบสท์ฟู้ดได้ให้ข้อคิดที่น่าสนใจเอาไว้ว่า สาเหตุที่ผู้บริโภคต้องจ่ายแพงขึ้นเพื่อซื้อผลิตภัณฑ์อาหารปลอดจีเอ็ม

ไอนั้นเป็นเพราะว่า ผู้บริโภคกลุ่มนี้ยังมีจำนวนจำกัด แต่ถ้าความต้องการอาหารปลอดจีเอ็มโอขยายตัวไปในวงกว้างมากขึ้น แน่หนอนว่า บริษัทย่อมต้องตอบสนองความต้องการของลูกค้าอยู่แล้ว ซึ่งนั่นจะนำไปสู่การค่อยๆ ลดผลิตภัณฑ์ที่ใช้จีเอ็มโอเป็นส่วนประกอบมากขึ้น หรืออาจจะเลิกใช้ไปเลยก็เป็นได้

สรุปได้ง่ายๆ ก็คือ ทั้งหมดขึ้นอยู่กับ "พลังของผู้บริโภค" นั่นเองว่าจะประกาศจุดยืนต่อต้านจีเอ็มโอกันได้อย่างชัดเจนมากน้อยแค่ไหน ถ้ามีความเข้มแข็งจริงจังจนสามารถรวมตัวกันได้เป็นกลุ่มขนาดใหญ่ บรรดาผู้ผลิตอาหารก็ไม่อาจมองข้าม หรือทิ้งผลประโยชน์ส่วนนี้ไปได้อยู่แล้ว

'พืชตัดแต่งพันธุกรรมในเอเชีย'

ชาติเอเชียมีปฏิกริยาตอบรับต่อประเด็นจีเอ็มโอค่อนข้างจะเฉยๆ เมื่อเทียบกับชาติยุโรป หรือแม้แต่สหรัฐอเมริกา อาจจะเป็นด้วยผู้บริโภคนิยมไม่ตระหนักถึงผลกระทบที่จะได้รับ ส่วนชาติที่มีความเคลื่อนไหวคือคัก และแข็งขันที่สุดในภูมิภาคก็หนีไม่พ้นญี่ปุ่น มีความตื่นตัวในทุกเรื่องสมกับตำแหน่งมหาอำนาจแห่งเอเชีย

ความเคลื่อนไหวของชาติที่สำคัญในเอเชีย

ญี่ปุ่น - ออกกฎให้อาหารที่มีผลิตภัณฑ์จีเอ็มโอเจือปนในสัดส่วน 5% ของน้ำหนักรวมต้องติดฉลากนับตั้งแต่เดือนเม.ย.ปี 2544 เป็นต้นไป นับว่าเป็นกฎระเบียบที่หย่อนกว่าของอียู ซึ่งกำหนดให้ติดฉลากถ้ามีส่วนผสมจีเอ็มโอเจือปนเพียง 1% เท่านั้น

ปัจจุบัน ญี่ปุ่นอนุญาตให้นำเข้า และขายพืชจีเอ็มโอ 22 ชนิด รวมถึงถั่วเหลือง ข้าวโพด เมล็ดถั่วฝักยาว มันฝรั่ง ผัก และมะเขือเทศ ส่วนผลิตภัณฑ์ที่ไม่สามารถตรวจหาดีเอ็นเอจีเอ็มโอหรือโปรตีนจีเอ็มโอ ผ่านกรรมวิธีการตรวจหาเท่าที่มีอยู่ทุกวันนี้ได้ อย่างเช่น น้ำมันพืช หรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จะได้รับการยกเว้นไม่ต้องติดฉลาก

ขณะนี้กระทรวงสาธารณสุข และสวัสดิการ แคนพลางดิบ กำลังศึกษาเรื่องก้ารมัติการนำเข้า และขายพืชจีเอ็มโออีก 7 ชนิด ควบคู่ไปกับการพิจารณาคุมเข้มกฎระเบียบการสั่งห้ามนำเข้าผลิตภัณฑ์จีเอ็มโอที่ไม่ได้รับการอนุมัติ

เกาหลีใต้ - ออกกฎหมายควบคุมการติดฉลากอาหารจีเอ็มโอไปเมื่อเดือนกรกฎาคมที่ผ่านมา แต่รัฐบาลยังต้องตัดสินใจว่าผลิตภัณฑ์ตัวใดบ้างที่ต้องติดฉลาก ขณะที่ผลการสำรวจความคิดเห็นที่คณะกรรมาการ

คุ้มครองผู้บริโภคจัดทำขึ้นพบว่า ชาวอาร์ดีง 94.7% เชื่อว่าการติดฉลากจีเอ็มโอเป็นสิ่งจำเป็น

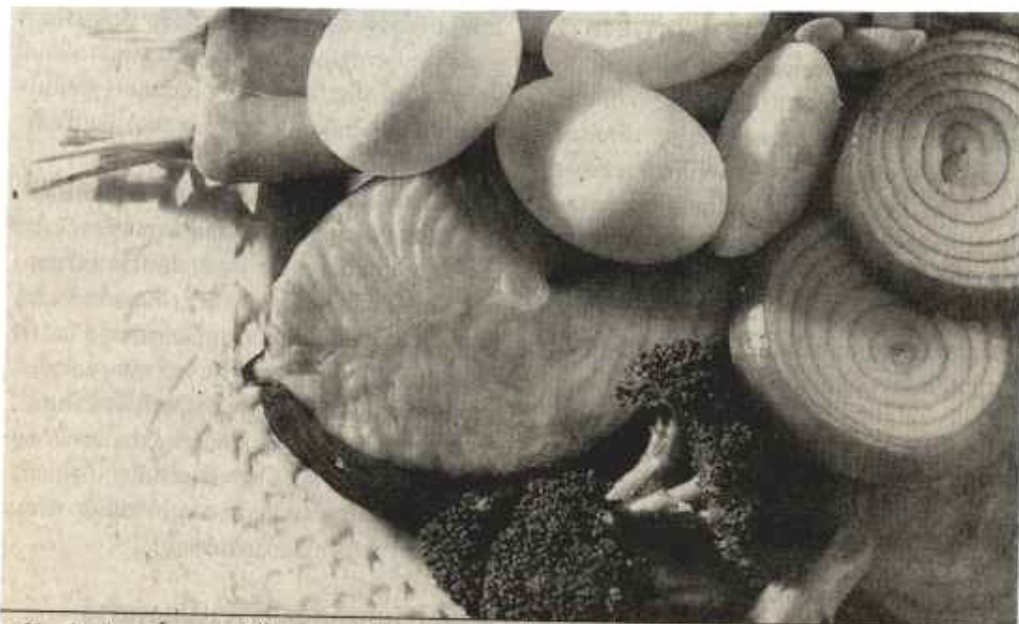
แต่ถึงแม้จะมีความตื่นตัวในเรื่องการติดฉลากผลิตภัณฑ์ตัดแต่งพันธุกรรมในทางตรงกันข้าม เกาหลีใต้ก็มีการผลิตอาหารจีเอ็มโอภายในประเทศด้วยเช่นกัน อย่างบริษัทยอง วู ซิด โค ที่เปิดแผนกพันธุวิศวกรรมขึ้นเพื่อพัฒนาเมล็ดพันธุ์จีเอ็มโอโดยเฉพาะ

ออสเตรเลีย/นิวซีแลนด์ - รัฐบาลทั้ง 2 ประเทศนี้ ออกคำสั่งให้ติดฉลากอาหารจีเอ็มโอทั้งหมด คาดว่าจะนำมาใช้ในช่วสิ้นปี 2543 ขณะนี้กรมอาหารออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ (เอเอ็นซีเอฟโอ) กำลังประเมินความปลอดภัยของสินค้าโภคภัณฑ์ 20 ชนิดอยู่ รวมถึง ถั่วเหลือง คาโนลา และน้ำมันจากเมล็ดฝ้าย

ปัจจุบันออสเตรเลียมีพืชจีเอ็มโออยู่ 2 ตัว คือ ฝ้าย และคาร์เนชั่น โดย 30% ของฝ้ายที่เพาะปลูกในประเทศเป็นฝ้ายจีเอ็มโอ นอกจากนี้ ยังมีพืชจีเอ็มโออยู่ระหว่างการพิจารณาอีกเป็นจำนวนมาก

มาเลเซีย - เป็นตัวอย่างของชาติในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ รวมถึงไทย ที่ยังไม่มีการก้ารมัติการนำเข้าให้ติดฉลากจีเอ็มโอในปัจจุบัน แต่ก็ให้ความสำคัญกับประเด็นนี้พอสมควร เนื่องจากประสบปัญหาในการส่งออกผลิตภัณฑ์จีเอ็มโอไปขายยังสหภาพยุโรป

จีน - ยังคงปิดปากเงียบเรื่องประเด็นอาหารจีเอ็มโอ แต่แสดงท่าทีสนใจการเพิ่มผลิตผลทางการเกษตรโดยใช้พืชจีเอ็มโอ จีนเคลื่อนไหวค่อนข้างมากในการผลิตฝ้ายจีเอ็มโอ โดยมีพื้นที่เพาะปลูกฝ้ายจีเอ็มโอราว 1 ล้านเฮกตาร์ในปี 2542

มหันตภัยเงียบ? - คุณรู้หรือไม่ว่าอาหารที่เห็นอยู่ตรงหน้า มีถิ่นกำเนิดที่มีผลิตภัณฑ์จีเอ็มโอเจือปนอยู่ แน่หนานว่ายอมตอบไม่ได้เพราะผลิตภัณฑ์จีเอ็มโอไม่ได้มีความแตกต่างจากผลิตภัณฑ์จากธรรมชาติเท่าๆ โดยทั่วไปเลย เรียกได้ว่าถ้าไม่ติดฉลากก็ไม่มีใครรู้ว่าใช่หรือไม่ใช่จีเอ็มโอ แต่อย่างงั้นเราสมควรจะติดฉลากเพื่อให้ผู้บริโภคสามารถเลือกสิ่งที่จะกินเข้าไปด้วยตัวเองดีหรือไม่